

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 09.01.1997, sp. zn. 2 Tvno 32/96, ECLI:CZ:NS:1997:2.TVNO.32.1996.1

Číslo: 42/1997

Právní věta: II. Zamítnutí stížnosti jednoho ze spoluobviněných pro opožděnost nevylučuje, aby napadené usnesení bylo změněno v jeho prospěch z důvodu beneficium cohaesionis (§ 150 odst. 2 tr. ř.).

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 09.01.1997

Spisová značka: 2 Tvno 32/96

Číslo rozhodnutí: 42

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Beneficium cohaesionis, Stížnost v trestním řízení

Předpisy: 141/1961 Sb. § 150 odst. 2

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 42

I. Skutečnost, že soud v nepříliš obtížné věci mladistvých obviněných podanou obžalobu předběžně projednal až s téměř desetiměsíčním odstupem od jejího podání, bude zpravidla bránit rozhodnutí o prodloužení vazby těchto obviněných nad dvouletou zákonnou lhůtu podle ustanovení § 71 odst. 3 tr. ř.

II. Zamítnutí stížnosti jednoho ze spoluobviněných pro opožděnost nevylučuje, aby napadené usnesení bylo změněno v jeho prospěch z důvodu beneficium cohaesionis (§ 150 odst. 2 tr. ř.).

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 9. 1. 1997 sp. zn. [2 Tvno 32/96](#))

Nejvyšší soud České republiky zamítl stížnost obviněného ml. J. D. proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 3. 12. 1996 sp. zn. 2 Ntv 36/96. Napadené usnesení v části týkající se obviněných ml. P. P. a P. G. k jejich stížnosti zrušil a znovu rozhodl tak, že návrh vrchního státního zástupce v Olomouci na prodloužení vazby těchto obviněných podle § 71 odst. 3 tr. ř. zamítl.

Z odůvodnění:

Obvinění ml. J. D., ml. P. P. a P. G. jsou stíháni pro trestný čin znásilnění podle § 241 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zák., jehož se měli dopustit v noci ze dne 11. 12. na 12. 12. 1994 vůči třináctileté dívce.

Obviněný P. G. je navíc stíhán i pro trestný čin útoku na státní orgán podle § 154 odst. 2 tr. zák. Věc je ve stadiu přípravného řízení, a to poté, co pravomocným usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 1. 8. 1996 sp. zn. 11 T 91/95, ve spojení s usnesením Vrchního soudu v Olomouci ze dne 22. 10. 1996 sp. zn. 2 To 138/96, byla po předběžném projednání obžaloby podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. vrácena státnímu zástupci k došetření.

Obvinění jsou v této věci ve vazbě od 16. 12. 1994, a sice oba mladiství z důvodu § 67 písm. a), b), c) tr. ř. a P. G. z důvodu § 67 písm. a), b) tr. ř. Dvouletá lhůta této vazby tedy končí 16. 12. 1996 (§ 71 odst. 3 tr. ř.). Protože do tohoto data nelze provést došetření věci uložené citovanými usneseními Krajského soudu v Brně a Vrchního soudu v Olomouci, vrchní státní zástupce v Olomouci podle § 71 odst. 5 tr. ř. požádal o prodloužení této lhůty o tři měsíce, tj. do 16. 3. 1997.

Vrchní soud v Olomouci tomuto návrhu vyhověl, když svým usnesením ze dne 3. 12. 1996 sp. zn. 2 Ntv 36/96 dle § 71 odst. 3 tr. ř. rozhodl o prodloužení vazby všech tří obviněných do 31. 3. 1997.

Proti tomuto usnesení podali všichni tři obvinění stížnost.

Nejvyšší soud v této souvislosti zjistil, že pouze stížnosti obviněných ml. P. P. a P. G. byly podány ve lhůtě uvedené v § 143 odst. 1 tr. ř. Pokud jde o obviněného ml. J. D., ze spisu je zřejmé, že napadené usnesení Vrchního soudu v Olomouci bylo jemu i jeho obhájci JUDr. V. M. doručeno 6. 12. 1996. Třídenní lhůta k podání stížnosti mu tedy podle citovaného zákonného ustanovení uplynula dne 9. 12. 1996. Z podacího razítka Vrchní věznice v Brně na této písemné stížnosti je však zřejmé, že obviněný ml. J. D. ji podal u ředitele této věznice až dne 10. 12. 1996, tedy po uvedené zákonné lhůtě. Nejvyššímu soudu proto nezbylo, než tuto stížnost podle § 148 odst. 1 písm. b) tr. ř. zamítnout jako opožděnou, tj. bez přezkoumání její důvodnosti.

Obviněný ml. P. P. v podané stížnosti namítal, že rozhodujícím důvodem k vrácení věci státnímu zástupci k došetření bylo nepoučení svědků M. D., J. H. a J. M. o právu odepřít výpověď podle § 100 odst. 2 tr. ř. Tato evidentní chyba, která způsobila více než roční průtah v řízení, však jde na vrub vyšetřovatele a nemůže být vydávána za obtížnost věci nebo jiné závažné důvody, při jejichž existenci je možno vazbu podle § 71 odst. 3 tr. ř. prodloužit. Z obsahu této stížnosti je tedy zřejmé, že obviněný ml. P. P. se jí domáhá zrušení napadeného usnesení v části, jež se jej týká, a zamítnutí návrhu na prodloužení jeho vazby.

O podobné argumenty je opatřena i stížnost obviněného P. G. Tento stěžovatel navíc poukazuje i na ustanovení § 67 tr. ř., z něhož vyplývá, že obviněný smí být vzat do vazby (a držen v ní) jen na základě konkrétních skutečností odůvodňujících obavu, že bude mařit trestní řízení způsobem předpokládaným pod písmeny a) - c) citovaného zákonného ustanovení. Napadené usnesení se však o žádné z těchto konkrétních skutečností nezmiňuje. Dále stěžovatel poukazuje i na relativně krátkou dobu, v níž bylo provedeno přípravné řízení, a na podstatné průtahy v řízení před soudem prvního stupně, v němž bylo po předběžném projednání obžaloby pouze rozhodnuto o vrácení věci do stadia přípravného řízení. Rovněž tento stěžovatel se proto domáhá zrušení napadeného usnesení v části, jež se ho týká, a zamítnutí návrhu na prodloužení jeho vazby.

Nejvyšší soud z podnětu těchto dvou stížností podle § 147 odst. 1, 2 tr. ř. přezkoumal správnost té části výroku napadeného usnesení, jež se týká obviněných ml. P. P. a P. G., i správnost řízení, které této části napadeného usnesení předcházelo. Protože však, jak bude níže vyloženo, shledal stížnost těchto dvou obviněných jako důvodnou a v důsledku toho změnil napadené usnesení v jejich prospěch, změnil toto usnesení podle § 150 odst. 2 tr. ř. i ve prospěch obviněného ml. J. D., neboť důvod této změny je pro všechny tři obviněné společný (tzv. beneficium cohaesionis). Překážkou pro tento zákonem uložený postup nadřízeného orgánu nebyla ani skutečnost, že vlastní stížnost obviněného ml. J. D. proti napadenému usnesení byla podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítnuta

jako podaná opožděně.

Obviněný P. G. v podané stížnosti především právem poukazuje na neúplnost napadeného usnesení, z něhož není patrné, v čem vrchní soud spatřuje konkrétní skutečnosti odůvodňující vazbu tohoto obviněného podle § 67 písm. a), b) tr. ř. Nejvyšší soud k této stěžovatelově výtce dodává, že u tohoto obviněného, který se jako jediný ze spoluobviněných posuzované trestné činnosti měl dopustit po dovršení osmnácti let a souběžně byl stíhán pro jinou trestnou činnost mravnostního charakteru (ve věci vedené u Městského soudu v Brně pod sp. zn. 8 T 89/95 pro trestný čin vydírání podle § 235 odst. 1 tr. zák.), není paradoxně dovozován vazební důvod § 67 písm. c) tr. ř. o obavě z pokračování v trestné činnosti, zatímco u obou mladistvých obviněných ano.

Podle názoru Nejvyššího soudu může být u všech tří obviněných shledáván pouze důvod tzv. útěkové vazby podle § 67 písm. a) tr. ř. a důvod vazby koluzní podle § 67 písm. b) tr. ř. První z uvedených důvodů se opírá o negativní hodnocení osob obviněných (obvinění ml. P. P. a P. G. byli již opakovaně soudně trestáni) spolu se skutečností, že za posuzované trestné činy jim hrozí relativně vysoké tresty odnětí svobody. Reálně se lze tedy obávat, že v případě propuštění na svobodu by se skrývali, aby se tak uložení a výkonu těchto trestů vyhnuli. Jejich koluzní vazba je odůvodnitelná nejen jejich styky s poškozenou, ale i nedovolenou korespondencí z vazby, která jim byla orgány činnými v trestním řízení zadržena.

Důvody vazby jsou však odlišné od důvodů, při jejichž existenci může být vazba prodloužena na dobu delší než dva roky. Nutnou podmínkou (*condicio sine qua non*) tohoto výjimečného postupu vrchního soudu je skutečnost, že trestní stíhání nebylo možné skončit pro obtížnost věci nebo z jiných závažných důvodů. Oba stěžovatelé v tomto směru oprávněně poukazují na vyšetřovatelovu chybu, spočívající v nepoučení svědků o právu odepřít výpověď, která měla za následek vrácení věci do stadia přípravného řízení, a více než roční průtah v trestním stíhání. Především tato podstatná procesní vada, a ne obtížnost věci či jiné závažné důvody, tedy měla za následek, že věc se po více než dvou letech od zahájení trestního stíhání a vzetí obviněných do vazby stále ještě nachází ve stadiu přípravného řízení. V této souvislosti je třeba poznamenat, že podle současné publikované judikatury Nejvyššího soudu nemohou průtahy ve věci způsobené takovou závažnou procesní vadou zakládat důvod pro prodloužení vazby obviněného podle § 71 odst. 3 tr. ř. (srov. č. 38/1996 Sb. rozh. tr.).

Na druhé straně však obviněný P. G. ve své stížnosti právem připomněl, že vyšetřovatel prováděl v této věci jednotlivé procesní úkony rychle a bez průtahů. Totéž ovšem nelze tvrdit o Krajském soudu v Brně, jenž ve věci, která v porovnání s jinými trestními věcmi projednávanými podle § 17 tr. ř. v prvním stupni před krajskými soudy není skutkově a právně zvláště složitá, podanou obžalobu předběžně projednal v neveřejném zasedání až s téměř desetiměsíčním odstupem od jejího podání. Pouze částečně je tento průtah ospravedlnitelný skutečností, že původní předseda senátu, jenž měl věc vyřizovat, byl přeložen k jinému soudu, když k této personální změně došlo až šest měsíců po podání obžaloby.

Lze proto konstatovat, že skutečnost, že trestní stíhání v této věci nebylo skončeno v obecné zákonné dvouleté vazební lhůtě, resp. že stále ještě probíhá na úrovni přípravného řízení, není dána obtížností této věci ani jinými objektivními závažnými důvody, ale výše zmíněným procesním pochybením vyšetřovatele a nepřiměřenými průtahy v řízení před soudem prvního stupně.

Proto, i když u všech tří obviněných nadále trvají výše zmíněné vazební důvody a i když jejich propuštěním na svobodu může být podstatně ztíženo dosažení účelu tohoto trestního řízení (§ 1 odst. 1 tr. ř.), Nejvyšší soud v jejich případě neshledal existenci zákonných podmínek, pro které by tato jejich vazba mohla být prodloužena. Napadené usnesení, v němž byly tyto zákonné podmínky nesprávně dovozovány, proto podle § 149 odst. 1 písm. a) tr. ř. zrušil v části týkající se obou

stěžovatelů a znovu rozhodl tak, že návrh vrchního státního zástupce v Olomouci na prodloužení jejich vazby se podle § 71 odst. 3 tr. ř. zamítá. Protože tento důvod změny rozhodnutí ve prospěch spoluobviněného se týká i obviněného ml. J. D., rozhodl Nejvyšší soud podle § 150 odst. 2 tr. ř. stejným způsobem též ohledně něj.